

Do leta 1870 znašal je skupni zemljknižni dolg čez 631 milijonov goldinarjev. Koncem leta 1890 imeli smo zemljknižnih dolgov v Avstriji že čez 2701 milijonov goldinarjev.

Posebno hitro so pa naraščali po devetem desetletju in to za 73 $\frac{1}{2}$ gold., v letu 1892 za 107 milijonov, v letu 1893 za 112 in v letu 1894 za 159 milijonov gld. Proti koncu 1894. leta znašali so ti dolgovi že čez 4090 milijonov gld.

Za gotovo smemo vzeti, da znašajo do danes v zemljiški knjigi vknjiženi dolgovi čez 4500 milijonov goldinarjev.

Ako se vzame na primer, da se od teh dolgov povprečno po 5 procentov plačuje, moramo toraj na leto za te dolgove čez 225 milijonov goldinarjev samo obresti plačevati.

S pravico torej zahteva kmetijstvo, da se mu s te stiske pomore in podelijo postavna sredstva, ki ga bojo zamogla pred vednim zadolženjem braniti.

Predlagalo se je že sicer v deželnih kakor tudi v državnih zborih, da bi taka zemljknižna zadolževanja le gotovo mejo doseči smela, pa ostalo je žalibog še vedno vse pri starem.

Pred kratkem je neki tirolski deželni in državni poslanec z imenom dr. Karol Grabmayer izdal knjižico, v kateri razločuje in dela predloge, kako bi se dalo tem, vedno naraščajočim dolgovom konec storiti ali pa vsaj omejiti.

On se drži prepričanja, da se zemljknižni dolgovi delijo v tri vrste. In te so: 1. Zavarovanje sirotniških ali pupilarnih terjatev. 2. Ista, ki zavzemajo mesto med pupilarno terjatvijo do vrednosti posestva dolžnikovega in 3. tista, ki sezajo čez. Grabmayer razloževa končno: Prvi dolg, to je pupilarni dolg, je brezpomemben, drugi do vrednosti posestva je nevaren in tretji je uničujoč. Kmet, ki ima obresti samo hranilnici plačevati, se vsled prezadolženja ne uniči tako hitro.

Drugači pa je, kakor hitro je poleg prvega dolga že drugi na posestvu ali poslopju intabuliran. In le

ki vozijo samo srebro in zlato pod njegovo streho.

„Ali ne boš tiho“, zavpije Juri od straha in veselja, ko čuje take novice. „Ti norec! po dnevi in po noči praviš? vozove s zlatom in srebrom?! Oh, ko bi meni eno furo dati hotel!“

„Samega denarja ne da. Z denarjem, pravi, ubogi človek ne zna ravnati. Pa jesti in obleke dobi, kdor pride.“ „In to — ako mi pustiš izgovoriti — je pa nova grofova navada, da on vsakemu ubožcu, ki ga za to prosi, lepo novo obleko podari.“

„Od treh dnij sem, ako greš pred graščinska vrata, videl boš vedno same strgane ljudi n o t r i, in samo lepo oblečene ljudi v e n hoditi.“

„Radi tega sem mislil, da bi tudi ti od grofa eno obleko lahko dobil.“

„Glej, glej“, pravi Juri, „rad verjamem, da bi ta grof, ki je toliko podedoval, tudi ubožcem kaj dal. Pa — ljubi stric“, reče Juri capinu, „zakaj pa ti sam ne greš v graščino? Meni se dozdeva, da bi ti nove obleke bolj potreben bil kakor jaz.“ (Konec sledi.)

skoz posebno marljivost in vednim pritrgovanjem zamore se posestnik obderžati, če ga pa le enkrat nesreča pri njegovem gospodarstvu obišče, pa je gotovo vničen. Tretji vknjiženi dolg pa že pomeni pogin, v katerem preteku preobloženi posestnik svojo moč v službi svojih upnikov le njim žrtvuje.

Prvi gori omenjeni dolg toraj žiher ostane, drugi in tretji pa se mora zgubiti. Meja zadolženja naj se prične tam, kjer se pupilarno vknjiženje neha.

Razdolžitev kmečkih poslopij naj ima deželna oblast na skrbi, katera oblast bi se pa še le ustanoviti mogla. Tisti vknjiženi dolgovi pa, ki so za upnika kakor tudi za posestnika nevarni, naj se počasi odbijajo, pupilarne, to je na prvem mestu vknjižene dolgove, pa naj taka deželna oblast v majhne nazajplačujoče obroke spremeni. Na kak način naj se odbijanje dolgov zgodi, razvija Grabmayer pomisleka vredne predloge, po katerih bi razdolženje kmečkih poslopij v teku ednega človeškega življenja zgoditi moglo. Taka ustanovljena deželna oblastva naj bi tudi ob enem posojila dajala, vendar samo takrat kadar so vsi drugi dolgovi že zbrisani.

Če tudi se Grabmayer-jevi predlogi večinoma le tirolskih razmer tičejo, kajti tam imajo, kakor mi mislimo, vsekakor boljše razmere, vendar bi se njegovi predlogi tudi pri nas najbolje vporabljeni dali.

V švicarskem kantonu Basel-Land se je od kmečke in delavske zveze z mnogobrojnimi podpisi prosilo in delovalo na to, da bi se samo tri četrtine od prave vrednosti posestva smelo na zemljišče vknjižiti, ter še ti dolgovi bi ne smeli odpovedni biti in ob enem, da bi se tudi od teh dolgov ne več kakor samo 3 $\frac{3}{4}$ procentov plačevati smelo. Za tako olajšavo in za to potreben kredit naj bi tudi deželna banka skrbela.

Tak predlog so tudi prelat Karlon in tovariši leta 1898 v našem državnem zboru stavili. Tudi kršansko socijalna stranka je, in sicer že eno leto poprej predlagala, naj bi take na kmečke posestva vknjižene dolgove država prevzela.

Iz vsega tega se sprevidi, kako težka je ta naloga. Tu je pač potreba vstrajnega delovanja in zahtevanja. Je pa to tudi najpotrebnejša naloga, ki se izpeljati mora in to: čim prej, toliko boljše. In če se našemu zadolženemu kmetu tudi na tak način odpomoglo ne bo, mora, kar se razume, gotovo propasti.

Mi mislimo toraj pred vsem, da je dolžnost države najprvo pozvediti, koliko je kmet na posestvih zadolžen, da potem sprevidi sama, ali je sploh mogoče kmetu shajati ali ne. Ubogi kmet seveda to prav dobro ve, država mogoče — ne. Zaradi tega pa je tudi dolžnost kmetov, da to svojo nadlogo vselej in to na pravem mestu povdarjajo. Avstrija je država, ki se mora ravnati po volji ljudstva. Glavni steber države pa je ravno kmetijstvo. Torej kmetje, zbudite se in zahtevajte svojih pravic. Volite vselej le take moče, o katerih ste prepričani, da bojo pri vsaki priložnosti delovali za kmetški blagor.

Drago pa slabo.

Različne „časnikarske krote“ v Celji in Mariboru se na „Štajerca“ grozno jezijo. Pa zakaj se tako „giftno“

jezijo?! Ljubi kmet, tudi to ti hočem povedati. Samo za to ker „Štajerc“ velja za celo leto nič več kakor samo 60 krajcarjev. Da, da, „Štajerc“ sme pisati kakor sam hoče; ali liberalno, klerikalno, celo nemško-nacionalno, kakor tudi še slovensko radikalno, čeprav bi tudi 4 goldinarje na leto koštal. In ker smo se mi našega „Štajerca“ podstopili izdajati, ki zastopa kmečke interese, to jih boli, in nad tem se ti časnikarski pisarji divje jezijo. Seveda, bili so za njih lepi časi, dokler ni naš „Štajerc“ prišel. Celjska krota vedno kvaka: Kmet! krčmar Golob in trgovec Bezjak, to so tvoji sovražniki! zato pa jim letno naročnino 8 kron pobere iz žepa. Kmetu od njegovega gospodarstva govoriti, njegove pravice braniti, zraven vsega tega pa še časnik za 60 krajcarjev za celo leto dati, ali celo zastonj podeliti? Hej, zlodej, to celjske pravicoljube po želodcu praska.

Ker jim pa kaj boljšega v možgane ne pade, in jim celó tako kvakanje v suhih grlih zaostane pa blebetajo: „Štajerc bo kmalo umrl, ker take vročine ne bo prenesti mogel!“ Oj ljuba celjska krota! nam se pa zdi, da je le tebe v teh pasjih dneh solnčarica vdarila! „Štajerc“ ima danes sedem tisoč naročnikov in ti, ubogi zlodej, komaj eden tisoč. „Štajerc“ prejme pri vsaki številki 80 gl. za oznanila, in ti uboga krota? komaj 20 gl. In ti hočeš nas pokončati?! Bodi plemenita in pusti nas živeti, ker tvoji dnevi so šteti, in ko čez leto boš pred večnega sodnika stopila, bodeš zaradi tvojega hudobnega jezika težek odgovor dajati mogla.

Profesor Robič in štajerski deželni odbor.

Kakor znano, se mi v politične stvari ne spuščamo. Nam je toraj vseeno, kakšen boj da se med poslanecem Robič-em in deželnim odborom bije. Ako kdo misli, da bodo spodnje Štajerci na boljšem, če se bodo od Gradca ločili in se s kranjsko združili — mu slobodno. Vendar pri vsem tem se pa čutimo dolžni, našemu kmetu razložiti, kaj on od štajerske dežele dobi, koliko on deželi plača, in kaj ima od nje pravico terjati.

Cela Štajerska je plačala leta 1899. 5,702.488 gl. davkov, od teh odpade na spodnje Štajersko 1,181.509 gl. Spodnje Štajersko plača torej eno petino teh davkov. Kaj se je toraj za spodnje Štajersko izdalo?

1. Za vinorejstvo izdalo se je za celo Štajersko 68.856 gl. Od tega dalo se je spodnjim Štajercem 43.712 gld.

2. Posojilo za vinorejce dovolilo se je samo za spodnje Štajersko, ki je zneslo 140.600 gl.

3. Smodnika (pulfra) za streljanje proti toči, razdelilo se je za celo deželo 68.369 kil; od tega je odpadlo na spodnje Štajersko 38.843 kil.

4. Za deželne živinske zdravnike izdalo se je za celo Štajersko 24.600 gl., od te svote za spodnje Štajersko 7800 gl., torej za 2500 gl. več kakor bi se (računjeno po davkih) dati smelo.

5. Za ljudske šole izdalo se je v letih 1893 do 1898 9,431.176 gl., od teh je spadalo na spodnjo

Štajersko 2,768.462 gl., to je za 800.000 več kakor je pristojalo.

6. Za deželne hiralnice izdalo se je v šestih letih 384.707 gld. Spodnje Štajersko dobilo je od tega 128.694 gl., to je za 45.000 gl. več, kakor bi vslo plačevanja davkov prejeti smelo.

7. Stroški za cepljenje osepnice za leta 1893—1898 so znašali 109.398 gl. Od tega je odpadlo na spodnje Štajersko 38.479 gl. torej za 16000 gl. več kakor bi biti moglo.

8. Tudi požarne brambe na spodnjem Štajerskem dobile so v zadnjih petih letih 2000 gl. več podpore kakor bi dobiti smele.

9. Izdalo se je končno za obdelovanje zemlje v zadnjih petih letih 1,012.459 gld., od katere svote se je dalo spodnji Štajerski 278.343 gl., torej 70.872 gl. več kot bi ji pristojalo.

Ne more se torej reči da bi spodnja Štajerska na hudoben način prikrajšana bila. „Zastonj“ pa od dežele tudi nič ne dobimo, kajti znano je, da bi gatinici v Gradcu in gornjem Štajerskem, ki imajo velika podjetja po svojih dohodkih tudi velikanske davke plačevati morejo. Torej se ima denar tudi tje izdati kamor postava velevala.

Gospodje v deželnem odboru pa bi žiher spodnji Štajer še več storili. Lahko bi mu še v marsičem kaj olajšali, samo ko bi le hoteli.

Mi smo nasprotni deželni železnici, ki se gradi iz Celja do Drauburga, ki je le južni železnica na ljubo tako skope cene nastavila, in ima poleg tega še tako nerodni vožni red. Pričakujemo pa, da se naredi železnična zveza: Dunaj-Fehring-Radgona-Ptuj-Krapina kakor tudi, da se reke, ki nam toliko škodo povzročajo že enkrat vrnajo.

Le plačujte gornji Štajerci, saj imate denarja dosti.

ki se pri zveplanju in špricanju galice rabiti morajo, prodajo po 30 krajcarjev

J. Gspaltl,

zlatinar, sreberninar, optiker in založnik ur v Ptuj.

Petanska slatina

(poleg Radinc),

ki obstoji že 18 let, in je bila že 11. krat odlikovana doma in na tujem.

Izvrstna slatina za mešanje z novim pristnim vinom.

Ministerijalno priznana kot zdravilna voda.

Letni promet čez milijon.

Se dobiva v Ptuj pri gosp. Spritzey.

Josef Vogler.

